Súd:	Okresný súd Rimavská Sobota
Spisová značka:	6C/65/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6922201341
Dátum vydania rozhodnutia:	06. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Adriana Dulovičová
ECLI:	ECLI:SK:OSRS:2023:6922201341.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

6C/65/2022
– 20 –

Okresný súd Rimavská Sobota sudkyňou JUDr. Adrianou Dulovičovou v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. D. XXX, XXX XX E., zast.: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s. r. o., Ku Potoku 4, Košice, IČO: 54 725 542 proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, Bratislava, IČO 00 151 866 o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5 000,- eur takto

r o z h o d o l :

6C/65/2022
– 20 –

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 2 500,00 Eur do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Súd žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal na žalovanom zaplatenia sumy 5 000,00 Eur vo zvyšnej časti nad priznanú sumu 2 500,00 Eur z a m i e t a .

Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím po právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

6C/65/2022
– 20 –

1. Žalobca žalobou doručenou tunajšiemu súdu žiadal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 5 000,00 Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a nahradiť trovy konania. Žalobca

žalobu odôvodnil tým, že si uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. Uviedol, že jeho týždenný pracovný čas ako príslušníka Hasičského zboru SR sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť, t.j. 24 hodinové zmeny v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov, vrátane hasičov, tvorí predmet úpravy práva Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, a to Smernicou 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ktorá zjednocuje ustanovenia Smernice 93/101/ES), pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. Cieľom uvedenej smernice je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, primeraných prestávok v práci, ako aj stanovenie maximálneho týždenného pracovného času.
1.1 Účinná ochrana bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom právo na stanovený týždenný pracovný čas, ako aj minimálny čas odpočinku. Podľa čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES (maximálny týždenný pracovný čas) priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Tento článok ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní, vrátane nadčasov, neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hod. týždenný pracovný čas. Súdny dvor EÚ (ESD) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času, ktorá v spojení s ich riadnym pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 U. týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas v zmysle Smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho právo EÚ bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) Smernice. Vo veci C-437/05 P. týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku ESD uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za pracovný čas v zmysle Smernice 94/104ES nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonala v priebehu pracovnej pohotovosti. Vo veci C-397/01 X. týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov ESD uviedol, že časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Napriek tomu, že príloha č. 4 k Zákonu o Hasičskom a záchrannom zbore uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 04. 11. 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (bod 6 prílohy č. 4), znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrdzuje. Žiadne ustanovenie Zákona o Hasičskom zbore nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva. V tomto smere sa Zákon o Hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD. Zákonník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Zákon o Hasičskom zbore služobnú pohotovosť hasičov nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva, v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu a táto právna úprava nie je v súlade s čl. 2 a čl. 6 ods. 2 písm. b) Smernice 2003/88/ES, čím zakladá povinnosť SR ako členského štátu EÚ na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín, žalobca dokumentuje listinami o týždennej dochádzke, ktoré sú prílohou žaloby. V zmysle uvedeného má preto žalobca pracujúci v Hasičskom a záchrannom zbore SR právo dovolávať sa porušenia čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči žalovanému v dôsledku toho, že jeho pracovná (služobná) pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času, čo má za následok, že žalobca pracuje týždenne dlhšie ako 48 hodín, čím dochádza k porušeniu jeho práva podľa čl. 6 písm. b)smernice.
1.2 Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia týkajúce sa procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. Pre taký prípad je na vnútroštátnom práve každého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy EÚ má byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a tiež, aby definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Rozsudky ESD sa v tejto súvislosti obmedzujú na formulovanie zásad, ktoré je potrebné rešpektovať

pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia práva EÚ. Pokiaľ sa jedná o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi, táto musí byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho úniových práv. ESD vo svojom rozsudku C-46/93 zdôraznil, že vnútroštátny súd v konaní o náhradu škody musí osobitne zabezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhradu škody poskytovanej vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb vychádzajúcich z vnútroštátneho práva. V dôsledku toho musí každý členský štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve EÚ napraviť následky spôsobenej škody podľa svojho vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa podobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity). Je rovnako úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či boli naplnené úniové podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu. Teda, či cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, či porušenie takejto normy bolo dostatočne závažné a či medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. ESD rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené 3 podmienky, t.j. 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné, 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Súdny dvor potvrdil, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi dôležité pravidlo sociálneho práva EÚ, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. A teda predstavuje právnu normu únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, čím je splnená prvá podmienka týkajúca sa existencie úniového práva. Podľa judikatúry ESD je porušenie práva EÚ dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou ESD v danej oblasti. ESD v prípade G. Fuß výslovne potvrdil, že nedodržanie požiadaviek upravených v čl. 6 písm. b) smernice bolo zjavným porušením judikatúry ESD a musí sa považovať za dostatočne závažné porušenie práva EÚ a tým je vo veci samej splnená aj druhá podmienka nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody. Pokiaľ ide o tretiu podmienku vzniku zodpovednosti, t.j. existenciu priamej príčinnej súvislosti, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či takáto priama príčinná súvislosť medzi porušením čl. 6 písm. b) Smernice a škodou, ktorá jednotlivcovi vznikla v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný, existuje. Podľa judikatúry ESD týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej pracovnej doby treba pod škodou rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný čas upravený v čl. 6 písm. b) smernice rešpektovaný (rozsudok ESD vo veci C 429/09).

1.3 V prípade žalobcu preto je treba za primeraný odpočinok považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hod. týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného úniového týždenného pracovného času sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb, predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie a tiež na ich celkovú fyzickú a morálnu integritu. V súvislosti s tým poukázal na body 7 a 8 Preambule smernice, podľa ktorých dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov a ohroziť bezpečnosť na pracovisku. Odpočinok pracovníka by mal byť dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobí úraz sebe, spolupracovníkom alebo iným osobám a že ani z krátkodobého hľadiska, ani dlhodobo nepoškodia zdravie. V právnom poriadku SR neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniových práv jednotlivcov a ani pravidlá, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku), ako aj z podmienok jej uplatnenia, je v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa ust. § 11 - 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho úniového práva, a to ako nemajetkovú ujmu, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch.

2. Žalovaný vo svojom vyjadrení k podanej žalobe vzhľadom na námietku pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, námietku nedostatku splnenia procesných podmienok konania a námietku nedôvodnosti žaloby

navrhol, aby súd konanie zastavil, prípadne žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Žalovaný uviedol, že z čl. 1 ods. 2 smernice vyplýva jej vecná pôsobnosť a definuje okruh vzťahov, na ktoré sa má aplikovať. Rozsah pôsobnosti smernice je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 a negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2. Smernica sa neuplatňuje na odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovaného, štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2. Rovnako úlohy, ktoré plnia príslušníci Hasičského a záchranného zboru možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Z ust. § 12 zák. č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, z ust. § 3 ods. 1 a 2 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore a podľa ust. § 8 ods. 1 a § 12 ods. 1 zák. č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme vyplýva, že Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi HAZZ pri zásahovej činnosti tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Nakoľko sa Smernica 2003/88/ES na príslušníkov HAZZ v prípade služobného času, ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy a na prípad žalobcu sa nemôžu aplikovať. Preto žalobcovi nemohla vzniknúť žiadna škoda.

2.1 Žalovaný poukázal na to, že žalobu pre netransponovanie smernice môže podať Európska komisia priamo na ESD a fyzická alebo právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Žalobca však nežaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, preto žalovaný namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie. Navyše ak žalobca mal za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného podľa § 69 ods. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré uvádza v žalobe. Žalobca tak nielenže neurobil, ale navyše za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno. Žalovaný v súvislosti s tvrdením žalobcu o nesprávnej transpozícii Smernice 2003/88/ES do zák. č.315/2001 Z. z. poukázal na ust. čl. 2 ods. 1 smernice, ust. § 81 ods. 1, § 86 ods. 1, 2, 3 a ust. § 92 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. tvrdiac, že predmetné ustanovenia definujú služobný čas príslušníkov Hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorý bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času a štátna služba nadčas. Citované ust. zák. č. 315/2001 Z. z. nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe. Pri nariadenej služobnej pohotovosti ide o služobnú pohotovosť v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napríklad aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti. Tvrdenie žalovaného o služobnom čase podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2019 až 2020 a 2022, ktorá vo väzbe na citované ustanovenia zákona v čl. 8 s nadpisom „Služobný čas“ rozvrhuje služobný čas na vykonávanie štátnej služby a služobnú pohotovosť. Vzhľadom na uvedené žalovaný má za to, že uvedené ust. § 85, 91 a 92 zák. č. 315/2001 Z. z., ako aj ustanovenia platnej kolektívnej zmluvy (čl. 8) plne transponujú čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES.

2.2 V zmysle čl. 16 písm. b) a čl. 17 ods. 3 smernica pripúšťa výnimku zo stanoveného limitu za dodržania nasledujúcich kumulatívnych podmienok: - písomný súhlas zamestnanca s výkonom práce nad zákonom a smernicou povolený maximálny limit počtu hodín, -zamestnávateľ vedie aktuálne záznamy o všetkých zamestnancoch, ktorí vykonávajú takúto prácu, a poskytne na požiadanie informáciu o prípadoch, kedy zamestnanci dali súhlas k práci presahujúcej 48 hodín v dobe 7 dní, čo sa vypočíta ako priemer za referenčné obdobie, -zamestnávateľ dodržiava všetky všeobecné zásady ochrany bezpečnosti

a zdravia zamestnancov pri práci a - žiadnemu zamestnancovi nevznikne zo strany zamestnávateľa ujma za to, že nie je ochotný súhlasiť s vykonávaním takejto práce. Podľa Smernice 2003/88/ES teda priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov, pričom týždenný pracovný čas musí byť ustanovený zákonom, správnym opatrením alebo kolektívnou zmluvou. Smernica tiež umožňuje ustanoviť odlišne referenčné obdobie iné ako 7 dní, čo prichádza do úvahy najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Čl. 16 smernice stanovuje na účely uplatnenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace. Čl. 17 ods. 3 smernice poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov alebo ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov. Zák. č. 315/2001 Z. z. upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne podľa § 85 cit. zákona. Podľa § 91 ods. 3 cit. zákona možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Podľa ust. § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj nerovnomerne. Podľa ust. § 86 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z. z. nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov. Podľa platnej kolektívnej zmluvy sa vykonávanie štátnej služby hasičov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. Na základe uvedeného je zrejmé, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálne priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, ako je to v smernici, zák. č. 315/2001 Z. z. a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, podľa ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Z uvedeného vyplýva, že dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 Smernice 2003/88/ES správne.

2.3 Všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry ESD, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody za porušenie práva únie, sú nasledovné: 1. cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. Žalobca nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú mimochodom bol v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. V mieste vykonávania štátnej služby je vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť a môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa, čo znamená, že žalobca nemusí byť aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nielen za vykonanú prácu. Ak aj súd dospeje k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom a má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalobca nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody predišiel, neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti považuje, resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z uvedeného dôvodu nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody. Žalobca však žiadnym spôsobom neprejavil svoju nevôľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mal žalovaný spôsobiť. Žalovaný poukázal na to, že je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či skutočne odpracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, pričom je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Dôkazné bremeno je v tomto prípade na strane žalobcu. Žalovaný namietal neprimeranú výšku uplatneného nároku vzhľadom na rozhodovanie súdov v podobných veciach. Žalovaný poukázal aj na tú skutočnosť, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je možné s ohľadom na premlčanie uplatniť najviac za dva roky spätne a žalobca žiada náhradu za dlhší čas ako je zákonom stanovená obligatórna podmienka dvoch rokov a teda by v prípade priznania takto žiadaného nároku išlo o neoprávnený majetkový prospech žalobcu a žalovaný vzniesol námietku premlčania.

Ďalej žalovaný uviedol, že posúdenie referenčných období január až jún 2020, júl až december 2020, január až jún 2021 a júl až december 2021 je potrebné vnímať v kontexte spoločenskej reality a to šírenia sa ľudskej nákazy COVID-19, pričom v dôsledku celosvetového šírenia ochorenia boli aj na Slovensku prijaté rôzne druhy karantény a to v obdobiach odo dňa 16. 03. 2020 do 13. 06. 2020, odo dňa 01. 10. 2020 do 15. 05. 2021 a odo dňa 15. 11. 2021 do dňa 22. 02. 2022 bol vyhlásený núdzový stav, poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚC-742/19, bod 50. až 59., z ktorého vyplýva, že za okolností osobitnej závažnosti alebo rozsahu, ktoré si vyžadujú prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, zdravia ako aj bezpečnosti spoločnosti možno nedodržať pravidlá uvedené v smernici, nakoľko v takýchto prípadoch je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení smernice. Žalovaný má za to, že svetová pandémia je práve takou okolnosťou osobitnej závažnosti, ktorú mal na mysli Súdny dvor EÚ a ktorá odôvodňuje odklon od práv priznaných predmetnou smernicou. Vzhľadom k tomu sa v prípade štátnej služby žalobcu v týchto referenčných obdobiach bolo možné odchýliť od ustanovení smernice a preto sa smernica v týchto obdobiach na štátnu službu žalobcu nevzťahovala resp. bolo možné od nej sa odchýliť.

3. Žalobca vo vyjadrení, ktorým reagoval na vyjadrenie žalovaného, uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu na zaplatenie 5 000,00 Eur titulom náhrady škody za porušenie práva EÚ Slovenskou republikou, keďže do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore sa v dôsledku nesprávneho prebratia smernice nepremietlo jej ust. čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov, čím došlo k porušeniu úniového práva žalobcu. Túto skutočnosť doložil žalobca listinami, ktoré preukazujú výkon jeho práce nad ustanovený týždenný pracovný čas požadovaný úniovým právom. K tvrdeniu žalovaného, že nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené a žalobcovi nemohla vzniknúť škoda uviedol, že významom a výkladom čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD, s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V prípade Pfeifer súd konštatoval, že čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. V dôsledku toho výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napr. katastrofa, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy. Rovnako aj uznesenie ESD prijaté vo veci C-52/04 potvrdzuje, že na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa v zásade nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok. ESD vo veci J. rozhodol, že Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojim charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a zdravie. Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou 2003/88/ES, ktorá v čl. 17 ods. 3 bod iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Slovenský zákonodarca rozhodol, že Smernica 2003/88/ES bude transponovaná do zák. č. 315/2001 Z. z., čo výslovne potvrdzuje jeho Príloha č. 4 v bode 6. Žalobca tvrdí, že niektoré ust. zák. č. 315/2001 Z. z. sú v rozpore so smernicou, pretože ich uplatnením sa negarantuje 48 hod. pracovná doba pre hasičov. Naopak týždenný súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6 písm. b) smernice na ujmu žalobcu. Každý hasič pracujúci na zmeny bežne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodín, čo je v rozpore s cit. článkom smernice. Výsledné číslo približne 56 hodín predstavuje skutočný priemerný týždenný pracovný čas hasičov. Žiadne ustanovenie Zákona o Hasičskom zbore nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času, pričom poukázal na ust. § 85, 86, 92 Zák. o Hasičskom a záchrannom zbore. Preto žalobca tvrdí, že nakoľko služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom, pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín požadovaný čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Slovenská republika do Zákona o Hasičskom zbore neprebrala ustanovenia smernice, nakoľko pracovnú pohotovosť jeho príslušníkov nepovažuje za súčasť ich týždennej služobnej doby a ani ich neodmeňuje spôsobom určeným pre výkon služobnej činnosti v služobnej dobe (služobný plat). Žalovaný uviedol, že podľa § 86 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z. z. je nerovnomerne rozvrhnutý služobný

čas hasičov aplikovaný v rámci 6 - mesačného referenčného obdobia. Žalobca tvrdí, že záväzok vyplývajúci zo smernice platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa čl. 6 písm. b) smernice. V dôsledku toho, ak štát nie je schopný zabezpečiť 48 hod. priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného referenčného obdobia, dostáva sa do rozporu s požiadavkou čl. 6 písm. b) smernice. Porušenie uvedených ustanovení tak zakladá zodpovednosť SR za škodu spôsobenú porušením únioného práva žalobcu. Podľa judikatúry ESD týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcich hasičom pre nerešpektovanie 48 hod. pracovnej doby podľa smernice, treba pod škodou rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol max. týždenný pracovný čas upravený smernicou rešpektovaný. V prípade žalobcu preto treba za primeraný odpočinok v zmysle smernice považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hod. týždennej pracovnej dobe zahŕňajúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného týždenného pracovného času sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na ich celkovú fyzickú a/alebo morálnu integritu. V dobe, po ktorú je hasič z dôvodu pracovnej pohotovosti nútený stráviť čas na pracovisku nad 48 hod. týždenný pracovný čas, nemôže voľne disponovať so svojim časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily atď., t.j. nemôže využívať tento čas pre seba a reálne napĺňať právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu.

4. Na pojednávanie nariadené vo veci boli riadne a včas predvolaní žalobca, jeho právny zástupca a žalovaný. Pojednávania sa zúčastnili žalobca, jeho právny zástupca a splnomocnený zástupca žalovaného.

5. Žalobca vo svojej výpovedi na pojednávaní uviedol, že už 25 rokov je príslušníkom Hasičského záchranného zboru na Hasičskej stanici v Rimavskej Sobote, kde pracuje ako technik – špecialista, je pravdou, že služba na pracovisku je rozvrhnutá na 24 hodín, sú to zmeny od rána 7.00 h do nasledujúceho rána 7.00 h, v rámci tejto zmeny je aj nočná pohotovosť, čo je vlastne kameňom úrazu celého systému, pretože je tvrdené, že on sa predsa môže vyspať v robote, čo však nie je pravdou, majú tam síce postele, ale aj počas tejto nočnej pohotovosti musia byť stále v strehu až do rána, pričom on v dôsledku tohto celého trpí nespavosťou. Následne jeho pracovný týždeň prebieha tak, že po takejto 24-hodinovej službe má dva dni voľna, z ktorých ale minimálne prvý deň pol dňa prespí a až potom sa môže venovať sebe a rodine, ale ako príklad uviedol, že aj dnes vznikla taká situácia, že má síce druhý deň voľna, ale popoludní od 13.30 h odchádza služobne do Nových Zámkov, takže ani tieto dva dni voľna mnohokrát nemôže plne využiť pre seba. Spomenul si aj na prípad keď v Rimavskej Sobote boli v roku 2010 povodne a v tomto období bol v kuse aj desať dní v práci, pamätá si, že na chvíľu prišiel domov po troch celých dňoch a nociach, dcéra sa ho spytovala, či už teraz bude doma, on ju ubezpečil, že už bude doma, ale po hodine ho telefonicky znovu odvolali do práce. V čase, keď má 24-hodinovú zmenu a je vyhlásený poplach, do jednej minúty od jeho vyhlásenia musia odísť na výjazd. Takáto situácia nepriaznivo vplýva aj na jeho osobný život, pretože v rodine majú problém s plánovaním rôznych rodinných osláv, keďže v čase, keď má službu, na oslave nemôže byť prítomný, taktiež má problém s čerpaním dovoleniek, pretože minimálne sedem hasičov musí byť prítomných na pracovisku a hoci má naplánovanú kratšiu dovolenku a kolega ochorie a príde nejaká závažná udalosť, túto dovolenku si nemôže vyčerpať. Zatiaľ mu žiadne závažné ochorenie nebolo diagnostikované.

6. V konaní nebolo sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR, ktorý vykonáva stálu štátnu službu v Rimavskej Sobote. Žalobcov týždenný pracovný čas sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť na pracovisku, t.j. 24 hodinové zmeny. Služobná pohotovosť sa určuje na čas nočných hodín. V prípade ak sú počas služobnej pohotovosti hasiči vyslaní na zásah, služobná pohotovosť sa mení na prácu nadčas. Hasiči strávia na pracovisku počas jednej zmeny 24 hodín. Keďže sa striedajú tri zmeny, každý tretí deň odslúžia hasiči 24 hodinovú zmenu, po ktorej nasledujú dva dni voľna. Mesačne odslúži každá hasičská zmena podľa počtu dní v mesiaci 9 až 11 pracovných zmien. Žalobca predložil súdu prehľad odpracovaných hodín za obdobie od 24. 04. 2019 do 23. 04. 2022, z ktorého prehľadu vyplýva, že za toto obdobie žalobca vo väčšine mesiacov prekračoval dĺžku priemerného týždenného pracovného času nad 48 hodín.

7. Predmetom konania je žaloba o zaplatenie 5 000,- eur titulom náhrady škody za porušenie práva EÚ Slovenskou republikou z dôvodu nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, keďže do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore (zák. č. 315/2001 Z. z.) sa

v dôsledku nesprávneho prebratia smernice nepremietlo ustanovenie jej čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe, čím došlo k porušeniu únioového práva žalobcu. Žalobca si uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú v dôsledku toho utrpel.

8. Zodpovednosť členských štátov a ich orgánov pri aplikácii komunitárneho práva vychádza z prednosti komunitárneho práva, bez ktorej by táto zodpovednosť nebola vynútiteľná. Na základe prednosti komunitárneho práva sa v prípade jeho chybnej aplikácie alebo opomenutia aplikácie zo strany orgánu členského štátu môžu poškodené fyzické alebo právnické osoby domáhať náhrady spôsobenej škody. Prednosť komunitárneho práva, jeho priamy účinok, ako aj celý inštitút zodpovednosti členského štátu a uplatňovania si náhrady škody poškodenými subjektami nie sú upravené v zakladajúcich zmluvách, ani v aktoch inštitúcií Európskej únie a vyplývajú výlučne z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev. Táto judikatúra vychádza predovšetkým zo zásady pacta sunt servanda a zo zásady komunitárnej lojality, ktoré sú zakotvené v článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len Zmluva o založení ES) a na základe ktorých sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy alebo z činnosti inštitúcií spoločenstva a zdržať sa „akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy“ alebo ktoré by mohli ohroziť reálny účinok komunitárneho práva. Priama aplikovateľnosť komunitárneho práva podľa Súdneho dvora znamená, že „normy komunitárneho práva musia disponovať úplným účinkom, a to rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch počnúc od ich vstupu do platnosti a počas celého obdobia ich platnosti akoby boli súčasťou právneho poriadku uplatniteľného na území jednotlivých členských štátov“ (bod 14 rozsudku ESD 106/77Simmenthal), pričom majú vyššiu právnu silu ako normy vnútroštátne. To znamená, že vnútroštátna norma odporujúca komunitárnej norme nemôže byť právoplatne aplikovaná. Súdny dvor ďalej zdôraznil, že každý vnútroštátny súd je ako orgán členského štátu „v medziach svojich právomocí povinný aplikovať komunitárne právo ako celok a chrániť práva, ktoré priznáva toto právo jednotlivcom tak, že nesmie aplikovať žiadne skoršie alebo neskoršie ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s komunitárnym právom“ (body 16 a 21 rozsudku Simmethal). Zodpovednosť členských štátov v prípade porušenia komunitárneho práva je objektívna a absolútna. Členský štát sa jej teda nemôže za žiadnych okolností zbaviť, ani sa z nej nemôže exkulpovať, a to bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil. V slovenskom právnom poriadku vyplýva slovenským súdom povinnosť dodržiavať komunitárne právo z článku 144 ods. I Ústavy Slovenskej republiky, na základe ktorého sú sudcovia pri rozhodovaní viazaní aj medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2, t.j. Zmluvou o Európskej únii, Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva aj ostatnými prameňmi primárneho práva Európskej únie. Okrem toho § 2 ods. I zákona č. 416/2004 Z. z. o Úradnom vestníku Európskej únie ustanovuje nevyvrátiteľnú právnu domnienku znalosti právne záväzných aktov, ktoré boli v tomto úradnom vestníku uverejnené. Na predchádzajúce ustanovenia nadväzuje aj ust. § 186 ods. 1 C.s.p., ktorý zbavuje povinnosti dokazovať právne záväzné akty, ktoré boli zverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

9. Podľa čl. 7 ods. 2 druhá a tretia veta Ústavy Slovenskej republiky právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

10. Podľa čl. 144 ods. I Ústavy Slovenskej republiky sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

11. Minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času ustanovuje Smernica Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

12. Podľa čl. 1 bod 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času táto smernica sa vzťahuje na:
a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a
b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

13. Podľa čl. 1 bod 3 Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/EHS táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

14. Podľa čl. 2 bod 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/EHS, na účely tejto smernice platia tieto definície: 1. "pracovný čas" je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou.

15. Podľa čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/EHS členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

16. Podľa čl. 16 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/EHS členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace.

17. Štátnu službu a právne vzťahy, ktoré súvisia so vznikom, zmenami a so skončením štátnej služby príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a príslušníkov Horskej záchrannej služby upravuje zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení (ďalej len zákon č. 315/2001 Z. z.).

18. Podľa ust. § 85 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

19. Podľa ust. § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

20. Podľa ust. § 91 ods. 1 a 3 zákona č. 315/2001 Z. z. štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času. V kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

21. Podľa ust. § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

22. Podľa ust. § 103 ods. 5 zákona č. 315/2001 Z. z. príslušníkovi v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom okrem služobného príjmu patrí peňažná náhrada za služobnú pohotovosť v štátnej službe a za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení pre obdobie brannej pohotovosti štátu.

23. Podľa ust. § 122 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z. ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja. Ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 2 nariadená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada
a)50 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania jeho štátnej služby, a 100 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja,
b)15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste jeho pobytu alebo na inom dohodnutom mieste, a 25 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja,

c)5 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia, a 10 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

24. Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov v prípade hasičov riešil Súdny dvor EU (ESD) vo svojom rozsudku C-429/09 z 25.11.2010 U. / Q., v ktorom uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný týždenný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje maximálnu týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 55 Rozsudku ESD C-429/09 z 25. 11. 2010).

25. Vo veci C-437/05 P. týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle Smernice 93/104/ES nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti.

26. ESD vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov (C-397/01, X.) uviedol, že časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas. bod 48, 58).

27. Podľa ust. § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

28. Podľa ust. § 13 ods. 1 - 3 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

29. ESD v rozsudku vo veci C-429/09 U. v bode 33 konštatuje, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (rozsudky ESD C-397/01 až C-403/01). V bode 35 rozsudku C-429/09 ESD konštatuje, že Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (rozsudky X., bod 99, G., bod 52). Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky X. body 103 až 106, G. body 56 až 59). V bode 38 rozsudku ESD C-429/09 Súdny dvor konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu

zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia.

30. Medzi stranami bolo sporné, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, konkrétne to, či do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore sa premietli ust. čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov.

31. Keďže mal súd v spore preukázané, že žalobca, ktorý je v stálej štátnej službe ako hasič v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, nepochybne odpracoval v období od 24. 04. 2019 do 23. 04. 2022 priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, súd mal za to, že sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia. Je pravdou, že v sledovanom období žalobca nedosiahol v každom mesiaci prekročenie 48-hodinového priemerného týždenného pracovného času, avšak možno konštatovať, že v prevažnej väčšine tohto obdobia jeho týždenná pracovná doba vysoko presiahla 48-hodinový týždenný pracovný čas aj so započítaním jeho času pohotovosti strávenej na pracovisku, ktorý čas pohotovosti sa jednoznačne musí započítať do pracovného času v zmysle citovaných rozhodnutí Európskeho súdneho dvora. Zástupca žalovaného na pojednávaní pritom uviedol, že údaje uvedené žalobcom v prehľade nenamieta a preto súd vychádzal z prehľadov predložených žalobcom a považoval ich za správne.

32. Zo znenia ust. § 85 zákona č. 315/2001 Z. z. (podľa ktorého služobným časom príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne) a zo znenia ust. § 92 cit. zákona (podľa ktorého služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v miestne vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni) vyplýva, že služobná pohotovosť podľa Zákona o Hasičskom zbore sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase“. Vzhľadom na uvedené sa súd stotožňuje s právnym názorom žalobcu, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ust. § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, „takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ a ust. § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 Zákona o Hasičskom zbore výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe. Podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. ak je príslušníkovi podľa ust. § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30 % sumy, ak ide o deň služobného pokoja. Z uvedeného možno logicky vyvodiť záver, že Smernica 2003/88 ES nebola správne transformovaná do zákona č. 315/2001 Z. z.

33. Súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky, za splnenia ktorých majú jednotlivci právo na náhradu, t.j., že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, a teda prvá podmienka týkajúca sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je splnená. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88 neponecháva priestor na akékoľvek rozumné pochybnosti, keďže žalobca v spornom období odpracoval nad limit stanovený v

zmysle čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ ES, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva Únie, a preto je vo veci samej splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody. Pokiaľ ide o tretiu podmienku, súd uzavrel, že existuje priama príčinná súvislosť medzi uvedeným porušením čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88 a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. Na základe uvedeného súd žalobu žalobcu, čo do základu jeho nároku, považoval za dôvodnú.

34. Vo svojich vyjadreniach žalovaný mimo iné vzniesol aj námietku miestnej príslušnosti tunajšieho súdu, keďže podľa jeho názoru všeobecným súdom žalovaného a miestne príslušným súdom má byť Okresný súd Bratislava I. v zmysle § 15 ods. 1 C.s.p. V tejto súvislosti je však súd toho názoru, že v danom prípade je dôvodné aplikovať ustanovenie § 19 písm. b) C.s.p., kde ide o osobitnú miestnu príslušnosť, kde popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody. Toto ustanovenie súd analogicky použil v súlade s právnym názorom, že v danom prípade ide o zodpovednosť za škodu na strane žalovaného riadnym neprebratím smernice únijného práva, z ktorého porušenia žalobca si uplatňuje nemajetkovú ujmu, a keďže v obvode tunajšieho súdu nastala skutočnosť, ktorá zakladá v tomto prípade právo na náhradu škody, ktorá je predmetom žaloby žalobcu, je popri všeobecnom súde žalovaného miestne príslušný na konanie aj tunajší súd s prihliadnutím aj na zásadu hospodárnosti konania. Túto právnu konštrukciu súd využil v súvislosti len s otázkou posudzovania miestnej príslušnosti tunajšieho súdu. Takto bolo na výbere žalobcu, či žalobu podá na všeobecný súd žalovaného, alebo využije osobitnú miestnu príslušnosť na výber danú a keďže podal žalobu na tunajší súd, je tým založená miestna príslušnosť tunajšieho súdu na prejednanie veci s poukazom na ustanovenie § 37 C.s.p., kde na námietku miestnej príslušnosti súd neprihliadol a námietku odôvodnil súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí v súlade s ustanovením § 42 C.s.p.

35. Žalovaný v priebehu konania taktiež vzniesol námietku premlčania nároku žalobcu, kde vychádzal z toho, že je potrebné považovať za premlčané všetky nároky predchádzajúce lehote 3 rokov pred podaním žaloby. Je pravdou, že žalobca si v danom konaní uplatňuje právo na náhradu škody v súvislosti so zásahom do práva na ochranu osobnosti formou nemajetkovej ujmy, ktorá nemajetková ujma je vyjadrená v peniazoch, a teda podlieha všeobecnému princípu premlčania, avšak v danom prípade žalobca vyvodzuje neoprávnený zásah, ktorý mal byť zo strany žalovaného uskutočňovaný v celom skúmanom období apríl 2019 až apríl 2022, kde nemožno konštatovať, že by k takémuto zásahu do ochrany osobnosti žalobcu došlo v období len 3 roky spätne pred podaním žaloby, t.j. v danom prípade v období apríl 2019 až apríl 2022, to po prvé a po druhé v danom prípade ide o sledované obdobie v celkovom rozsahu 36 mesiacov, kde v prípade aj, že by súd konštatoval, že prípadná nemajetková ujma by vznikala aj v období od apríla 2019 až do apríla 2022, z 36 mesiacov by išlo len o 1 mesiac, kde náhrada by bola prípadne premlčaná, resp. jej pomerná časť, čo z tohto hľadiska sa stáva skutočnosťou právne bezvýznamnou vzhľadom na minimálny podiel tohto obdobia na celkové posudzované obdobie, a preto z týchto dôvodov súd na námietku premlčania vznesenú žalovaným neprihliadol.

36. Žalovaný zároveň namietal v konaní, že žalobca riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi, predmet konania podľa žalovaného nie je dostatočne určitý, nárok nie je dôkladne odôvodnený a argumentácia žalobcu nie je presvedčivá.
36.1 Podľa § 150 ods. 1, 2 C.s.p. strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd strany požiadať o ďalšie skutkové tvrdenia.
36.2 Podľa názoru súdu žalobca už v žalobe dostatočným spôsobom opísal rozhodujúce skutočnosti, o ktoré opiera svoj nárok, a preukázal všetky predpoklady pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, poukázal už v žalobe na to, že žalobca si uplatňuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy titulom zásahu do osobnosti žalobcu porušením smernice 2003/88ES článku 6 písm. b), poukázal na to, že žalovaný zodpovedá za správne prebratie tejto smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, poukázal na príčinnú súvislosť medzi správnym neprebratím smernice a zásahom do osobnosti žalobcu, kde tým, že žalobca musí na pracovisku stráviť čas vyšší ako je obmedzený smernicou, dochádza k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, do práva žalobcu na odpočinok a do jeho práva samostatne rozhodovať o svojom mimopracovnom čase, taktiež do práva na ochranu súkromia a rodinného života. V súvislosti s týmto zásahom žalobca súdu predložil aj prehľad odpracovaných hodín v sledovanom období, z ktorého prehľadu vyplýva, koľko hodín žalobca v skutočnosti odpracoval, ktoré údaje uvedené

žalobcom v prehľade žalovaný v konaní nenamietal, a preto súd konštatuje, že žalobca už v žalobe uviedol rozhodujúce skutočnosti v dostatočnej miere na to, aby bolo zrejmé, o aký nárok žalobcovi ide, o čo tento nárok opiera a zároveň žalobca predložil dôkazy, o ktoré opiera svoj nárok. V tejto súvislosti preto súd v súlade s ust. § 150 ods. 2 C.s.p. ani nevyzýval žalobcu na doplnenie rozhodujúcich skutočností. Vo svojom vyjadrení žalobca navrhol svoj výsluch na pojednávaní ako dôkaz, ktorý bol na pojednávaní vykonaný, kde z výsluchu žalobcu boli dostatočným spôsobom konkretizované podstatné rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa nároku žalobcu.

37. K námietke žalovaného o nedostatku právomoci súdu posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou EÚ súd poukazuje na zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniovým právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu odporujúcu právu Európskej únie. Nedôvodná je preto námietka žalovaného o prekročení právomoci súdu, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či došlo k prevzatiu smernice do zákona 315/2001 Z. z. a či došlo k prevzatiu spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto smernicou na 48 hodinový týždenný pracovný čas.

38. Súd sa vyporiadal aj s námietkou pasívnej legitimácie žalovaného, keď poukazuje na to, že Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom vnútra SR predstavuje garanta riadnej transpozície smernice do zákona 315/2001 Z. z. pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť.

39. Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Zo samotného rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný teda disponuje pasívnou legitimáciou a žalobca teda dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.
39.1 Pokiaľ ide o námietku žalovaného, že smernica 2003/88 ES sa nevzťahuje na príslušníkov hasičského a záchranné zboru, túto námietku súd vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na výklad pôsobnosti tejto smernice daný SD EÚ v jeho rozhodnutí vo veci C-397/01 Pfeiffer (body 53 až 55), v ktorom SD EÚ ustálil, že smernica 2003/88 ES sa vzťahuje aj na hasičov ak ide o výkon služby v obvyklých podmienkach. Výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391 EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, ako napr. katastrofa, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy. Teda žalovaným namietaná výnimka v zmysle čl. 2 ods. 2 smernice 89/391 EHS sa podľa názoru SD EÚ vzťahuje iba na výnimočné situácie, ako je napr. katastrofa, atentát, veľká havária a nie na výkon služby hasičov v obvyklých podmienkach, ako je tomu v žalovanej veci. Pokiaľ ďalej žalovaný argumentoval, že posúdenie referenčných období január až jún 2020, júl až december 2020, január až jún 2021, júl až december 2021 je potrebné vnímať v kontexte spoločenskej reality opierajúc sa o výrazné zmeny v spoločnosti vzhľadom na šírenie nebezpečnej ľudskej nákazy Covid – 19, pričom v rozsudku SD EÚ vo veci C742/19 body 50 až 59 vyplýva, že za okolnosti osobitnej závažnosti alebo rozsahu, ktoré si vyžadujú prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, ako aj bezpečnosti spoločnosti, možno nedodržať pravidlá smernice 2003/88 ES, pretože v takýchto prípadoch je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení smernice a pandémia Covid – 19 je práve takouto okolnosťou, akú má na mysli SD EÚ, ktorá odôvodňuje odklon od priznania

práv podľa smernice 2003/88 ES, teda v uvedených referenčných obdobiach bolo možné sa v danej veci odchýliť od smernice 2003/88 ES. S touto argumentáciou žalovaného sa súd nestotožňuje, keďže z rozhodnutí SD EÚ vyplýva, že za okolnosti osobitnej závažnosti možno považovať len prírodné a technologické katastrofy, ktoré si okamžite a bezprostredne vyžadujú prijatie nevyhnutných opatrení, kde v danom prípade pri ochorení Covid – 19 išlo o dlhodobý stav, a preto bolo potrebné dodržiavanie smernice 2003/88 ES o stanovení maximálneho limitu týždenného pracovného času aj počas tohto obdobia.
39.2 Pokiaľ žalovaný poukazoval na to, že stanovený limit týždenného pracovného času mal byť počítaný aj pre jednotlivé referenčné obdobia a nielen každých 7 dní, súd poukazuje na rozsudok ESD C254/18, z ktorého vyplýva, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času stanovuje aj v rámci určitých referenčných období, výpočet priemerného pracovného času, ak táto úprava obsahuje mechanizmy, ktoré umožňujú zabezpečiť, že priemerný maximálny pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas každého obdobia 6 mesiacov zapadajúceho do rámca 2 po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore neupravuje mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že priemerný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas stanovených 6 mesačných referenčných období, a preto pri výpočte priemerného pracovného času a jeho prekročenia nemožno vychádzať z referenčných období v trvaní 6 mesiacov tak, ako to požadoval žalovaný a je možné vychádzať len z čl. 6 písm. b) smernice 2003/88 ES a priemerný pracovný čas počítať len za každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov.

40. Žalobca si v tomto spore uplatňuje náhradu škody spôsobenej mu porušením únijného práva. Únijné právo neobsahuje ustanovenia o konkrétnom spôsobe výpočtu škody, ale len úpravu, v zmysle ktorej nemôžu byť podmienky náhrady škody (ktorá má základ priamo v práve Únie) stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách menej výhodne, ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity). Žalobca ďalej uviedol, že ujma, ktorá bola žalobcovi spôsobená, je ujma nemajetková a najbližšie je k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho práva. Preto žalobca vychádza z nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa § 11 - 13 Občianskeho zákonníka. S právnym názorom žalobcu, čo sa týka náhrady škody ako nemajetkovej ujmy (strata odpočinku) sa súd stotožňuje.

41. Podľa ustálenej judikatúry ESD v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva patrí vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky súdnych konaní určených k zaisteniu ochrany práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Spoločenstva. Členský štát je povinný poskytnúť náhradu za dôsledky spôsobenej škody v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi zodpovednosť za škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vnútroštátnymi predpismi musia byť v súlade s princípmi ekvivalencie (rovnocennosti) a efektivity.

42. K tvrdeniu žalovaného, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, súd poukazuje na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 F., C-46/93 a 48/93 B. G.) súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 L.r. SDEÚ vo veci C-429/09 G.) prihliadajúc na to, že čl. 6 písm. b/ smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 G.). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny

podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadal zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únioného práva (bod 83 C-429/09 G.).
42.1 Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

43. Žalobca svoj nárok na náhradu škody spájal s porušením nároku na odpočinok, so zásahom do voľného času tráveného s rodinou, preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu smernice rady 89/391/EHS a tiež smernice rady 2003/88/ES. V záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania bolo jeho cieľom zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

44. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, bol ukrátený o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Je potrebné zohľadniť to, že ide o stav pri nerešpektovaní limitov pracovného času dlhodobý až trvalý, ktorý poškodzuje zdravie žalobcu. Kvalita života predstavuje pre každého jednotlivca dôležitú súčasť jeho života. Tým, že žalobca každú tretiu noc v podstate prebdie, ide o vážny zásah do kvality jeho života a zásah do jeho súkromného a rodinného života, ktorá ujma je umocnená tým, že ešte aj v čase oddychu mimo pracovných zmien žalobcu (48 hodín medzi zmenami) sa stáva, že žalobca je povolaný na výkon práce, či na školenie. Tým je jednoznačne preukázaný zásah do osobnostnej sféry žalobcu, do jeho práva na oddych, súkromný život a tiež právo na disponovanie so svojím voľným časom v súvislosti s nerešpektovaním 48 hodinového týždenného pracovného času.

45. So žalobcom žiadanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5 000,00 Eur súd považoval za primeranú výšku 2 500,00 Eur pri zohľadnení dĺžky doby porušenia práva žalobcu na 48 hodinový pracovný týždeň (tento stav trval nepretržite za sledované obdobie od 24. 04. 2019 do 23. 04. 2022, pričom podľa vyjadrenia žalobcu aj pred týmto obdobím, aj po ňom sa jeho pracovný režim nezmenil, a teda stále dochádza k porušeniam práva Únie) a charakteru následkov porušenia jeho práva, a to skrátenie žalobcovho času na odpočinok, ktorý, nebyť tohto porušenia, mohol využiť na svoju fyzickú alebo psychickú regeneráciu, tráviť s rodinou a pod. Zároveň súd zohľadnil aj tú skutočnosť, že hoci samotný žalobca netvrdil, že tento zásah sa do času rozhodnutia súdu prejavil aj vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života, zároveň však žalobca pripustil, že postupom času jeho pracovný režim ho začína čím ďalej tým viac zaťažovať, keďže trpí nespavosťou, nevie si nič naplánovať, či už s rodinou alebo priateľmi, keďže sa bežne stáva, že ho aj v čase voľna zavolajú na výjazd. Pri určení výšky škody súd prihliadol aj na iné rozhodnutia súdov v skutkovo a právne totožných veciach, napr. rozhodnutie Krajského súdu Košice 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019 a 6Co/60/2022. Ďalej súd prihliadol aj na rozhodnutia, na ktoré poukázal samotný žalobca vo svojom

vyjadrení, a to na rozhodnutia Okresného súdu Košice II, Spišská Nová Ves, Rožňava a Brezno, z ktorých rozhodnutí vyplýva, že podstatná časť týchto rozhodnutí priznala žalobcom náhradu v sume od 2.000,00 do 2.500,00 Eur. Súdu sa zdá byť primerané, vzhľadom na závažnosť následku a vzhľadom na rozhodovaciu prax súdov s prihliadnutím na princíp právnej istoty a legitímnych očakávaní, aby bola priznaná žalobcovi náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 2 500,00 Eur, pričom z uvedených dôvodov súd žalobu v časti o zaplatenie zvyšných 2 500,00 Eur zamietol.

46. O nároku na náhradu trov konania žalobcu súd rozhodol podľa ust. § 262 ods. 1 a ust. 255 ods. 1 C.s.p., t.j. vychádzajúc zo zásady pomeru úspechu vo veci. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. V takomto prípade nepôjde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Keďže v danom prípade je úspech žalobcu závislý iba od úvahy súdu, súd považoval žalobcu vo veci za úspešného v plnom rozsahu, t.j. v rozsahu 100 %, avšak iba z prisúdenej sumy, t.j. zo sumy 2 500,00 Eur. Preto potom súd rozhodol tak, že priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy. Podľa ust. § 262 ods. 2 C.s.p. o výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

XX. Podľa ust. § 232 ods. 3 C.s.p. súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť priznanú sumu do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku vyhovujúc tým žiadosti žalovaného, že z technických dôvodov žalovaný nevie uhradiť priznanú sumu do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15-tich dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu ku Krajskému súdu v Banskej Bystrici, odvolanie musí obsahovať náležitosti v zmysle § 363 C.s.p.
Z odvolania musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. Podanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.
Odvolanie možno odôvodniť v zmysle § 365 ods. 1 C.s.p. len tým, že:
a) Neboli splnené procesné podmienky.
b) Súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.
c) Rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.
d) Konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.
e) Súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností.
f) Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.
g) Zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
ods. 2: Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v ods. 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.
Ak žalovaný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.